

SODBA SODIŠČA (veliki senat)
z dne 8. novembra 2005*

V zadevi C-293/02,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Royal Court of Jersey (Kanalski otoki) z odločbo z dne 5. avgusta 2002, ki je prispela na Sodišče 13. avgusta 2002, v postopku

Jersey Produce Marketing Organisation Ltd

proti

States of Jersey,

Jersey Potato Export Marketing Board,

ob udeležbi

Top Produce Ltd,

Fairview Farm Ltd,

* Jezik postopka: angleščina.

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, C. W. A. Timmermans, A. Rosas in J. Malenovský, predsedniki senatov, J.-P. Puissochet in R. Schintgen, sodnika, N. Colneric (poročevalka), sodnica, S. von Bahr, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Klučka in U. Löhmus, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Léger,

sodna tajnica: M.-F. Contet, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. septembra 2004,

na podlagi pisnih stališč, ki so jih predložili:

- za Jersey Produce Marketing Organisation Ltd T. Le Cocq, odvetnik, ter M. Sheridan in J. Simor, barristers,
- za States of Jersey S. Nicolle, QC, R. Plender, QC, W. Bailhache, HM Attorney General for Jersey, in M. Jarvis, barrister,
- za Komisijo Evropskih skupnosti X. Lewis, zastopnik,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
3. maja 2005

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES.

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Jersey Produce Marketing Organisation Ltd (v nadaljevanju: JPMO) in States of Jersey ter Jersey Potato Export Marketing Board (v nadaljevanju: PEMB) glede skladnosti zakona, ki so ga uvedle States of Jersey o sprejetju tržne ureditve za izvoz krompirja iz Jerseyja (Jersey Potato Export Marketing Scheme Act 2001, v nadaljevanju: zakon iz leta 2001) s pravom Skupnosti.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

- 3 Člen 23(1) ES določa:

„Skupnost temelji na carinski uniji, ki zajema vso blagovno menjavo in med državami članicami prepoveduje carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom, poleg tega pa uvaja skupno carinsko tarifo v odnosih s tretjimi državami.“

4 Člen 25 ES določa:

„Carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom so med državami članicami prepovedane. Ta prepoved se uporablja tudi za carine fiskalne narave.“

5 Člen 28 ES določa:

„Med državami članicami so prepovedane količinske omejitve pri uvozu in vsi ukrepi z enakim učinkom.“

6 Na podlagi člena 29 ES:

„Količinske omejitve pri izvozu in vsi ukrepi z enakim učinkom so med državami članicami prepovedani.“

7 Člen 299(4) ES določa:

„Določbe te pogodbe se uporabljajo za evropska ozemlja, za katerih zunanje odnose je odgovorna država članica.“

8 Odstavek 6 tega člena določa:

„Ne glede na prejšnji odstavek velja naslednje:

[...]

- c) Ta pogodba se uporablja za Kanalske otoke in otok Man le, kolikor je to potrebno za izvajanje ureditve, ki je za te otoke predvidena v pogodbi o pristopu novih držav članic k Evropski gospodarski skupnosti in Evropski skupnosti za atomsko energijo, podpisani 22. januarja 1972.“
- 9 Člen 1 Protokola št. 3 o Kanalskih otokih in otoku Man (UL L 1972, L 73, str. 164, v nadaljevanju: Protokol št. 3), priložen k Aktu o pogojih pristopa Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska in prilagoditvah Pogodb (UL 1972 L 73, str. 14, v nadaljevanju: Akt o pristopu iz leta 1972) določa:

„1. Pravila Skupnosti o carinskih zadevah in količinskih omejitvah, predvsem tistih iz Akta o pristopu, se na Kanalskih otokih in na otoku Man uporabljajo pod enakimi pogoji kot v Združenem kraljestvu. Zlasti carine in dajatve z enakim učinkom med omenjenimi ozemlji in Skupnostjo v prvotni sestavi ter med temi ozemlji in novimi državami članicami se postopoma znižajo v skladu s časovnim razporedom, določenim v členih 32 in 36 Akta o pristopu.

2. V primeru kmetijskih pridelkov in iz njih predelanih proizvodov, za katere se uporablja poseben trgovinski režim, se za tretje države uporabljajo prelevmani in drugi uvozni ukrepi, ki so predpisani s pravili Skupnosti in ki jih uporablja Združeno kraljestvo.

Uporabljajo se tudi določbe predpisov Skupnosti, predvsem tistih iz Akta o pristopu, ki so potrebni za omogočanje prostega pretoka in upoštevanja normalnih pogojev konkurence v trgovini s temi proizvodi.

Svet na predlog Komisije s kvalificirano večino določi pogoje, po katerih se na teh ozemljih uporabljajo predpisi iz prejšnjih pododstavkov.“

- ¹⁰ Uredba Sveta (EGS) št. 706/73 z dne 12. marca 1973 o režimu Skupnosti, ki se uporablja za Kanalske otoke in otok Man glede trgovine s kmetijskimi proizvodi (UL L 68, str. 1), kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta (EGS) št. 1174/86 z dne 21. aprila 1986 (UL L 107, str. 1, v nadaljevanju: Uredba št. 706/73), sprejeto na podlagi člena 1(2), tretji pododstavek, Protokola št. 3, v členu 1 določa:

„1. Pravila Skupnosti, ki se uporabljajo za Združeno kraljestvo v zvezi s trgovino s kmetijskimi proizvodi, zajetimi v Prilogi II k Pogodbi o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti, in blagom, zajetim v Uredbi št. 170/67/EGS in Uredbi (EGS) št. 1059/69, se uporabljajo za otoke, z izjemo pravil o nadomestilih in zneskih kompenzacij, ki jih Združeno kraljestvo dodeljuje za izvoz.

2. Za namen uporabe pravil iz odstavka 1 se Združeno kraljestvo in otoki štejejo za eno državo članico.

[...]

- 11 Člen 3(1) Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL 1992 L 302, str. 1) določa:

„V carinsko območje Skupnosti sodijo:

— ozemlje Kraljevine Belgije,

[...]

— ozemlje Portugalske republike,

— ozemlje Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske ter Kanalskih otokov in Mana.“

Nacionalna ureditev

- 12 Iz pojasnil, ki jih je dalo predložitveno sodišče, sledi, da je bil zakon iz leta 2001 sprejet po pritožbah kmetovalcev zaradi nizkih dobičkovnih marž, ki so jih prejeli od prodaje krompirja Jersey Royal, glavne kulture otoka na prostem, katere pridelava se v največjem delu trži v Veliki Britaniji. Te razmere so bile predvsem posledica

konkurence med združenji, ki zagotavljajo to trgovino, in nezmožnosti kmetovalcev, da bi se pogajali o prodajnih pogojih, po katerih ta združenja prodajajo njihove proizvode, ali vplivali nanje. Za poslovne pogoje, ki jih ta ponujajo, naj bi bilo značilno pomanjkanje preglednosti.

- 13 Člen 2 zakona iz leta 2001 „izvoz“ opredeljuje kot „pošiljanje krompirja z otoka zaradi njegove neposredne prodaje ali prodaje čez drugi kraj v namembni kraj v Združenemu kraljestvu, v Bailiffovo okrožje Guernsey ali na otok Man, da bi se tam porabil“, pojem „krompir“ pa v skladu z navedeno določbo vključuje vsak proizvod, pridobljen iz krompirja, oziroma po njegovi predelavi, ki je ali pa ni potrošno blago.
- 14 Na podlagi navedenega zakona lahko proizvajalci „izvažajo“ „krompir“, če so registrirani pri PEMB in so z njim sklenili sporazum o trženju. Združenja za trženje nimajo pravice sprejeti „krompirja“ zaradi „izvoza“, razen če so sklenila sporazum o upravljanju s PEMB.
- 15 Na podlagi člena 23(1)(a) zakona o trgovini v kmetijstvu iz Jerseyja (Agricultural Marketing (Jersey) Law 1953, v nadaljevanju: zakon iz leta 1953) vsaka oseba, ki prodaja, ponuja za prodajo oziroma želi kupiti tako urejen proizvod, s kršitvijo katere koli ureditve stori kaznivo dejanje, ki se kaznuje z denarno kaznijo z največ 200 funtov in/ali zaporom do največ 6 mesecev.
- 16 Poleg tega iz členov od 32 do 39 in iz člena 56 zakona iz leta 2001 ter iz člena 23 zakona iz leta 1953 izhaja, da je PEMB pooblaščen za to, da registriranim proizvajalcem, ki kršijo sporazume o trženju, sklenjene s tem združenjem, naloži

kazni in po dveh kršitvah komisiji za kmetijstvo in ribištvo States of Jersey sporoči, kdo so ti proizvajalci, ki jih lahko v tem primeru izbriše iz registra in jim odvzame pravico do sklepanja navedenih sporazumov.

- 17 V skladu s stališči, ki jih je predložil PEMB, morajo sporazumi o trženju, sklenjeni med njim in proizvajalci, vsebovati predvsem določbe o površini, namenjeni za kulturo krompirja za „izvoz“, o identifikaciji oseb, ki jih je uradno potrdil PEMB, in ki jim je mogoče izročiti krompir, oziroma še predpise o kakovosti in merila dobrega upravljanja, ki jih je treba spoštovati.
- 18 Iz navedenih stališč izhaja še, da morajo biti v sporazumih o upravljanju, sklenjenimi med PEMB in združenji za trženje, predvsem določbe o identiteti proizvajalcev, registriranih pri PEMB in katerih krompir lahko ta združenja tržijo, predpisi o kakovosti, ki jih je treba spoštovati, in postopki, ki se uporabljajo v primeru „izvoza“ oziroma drugačnega obravnavanja količin krompirja, ki presega resnične ali ocenjene potrebe trga. Taki sporazumi morajo prav tako natančneje določiti osnove, na katerih združenja za trženje zaračunajo svoje storitve proizvajalcem, prodajajo krompir kupcem, sprejemajo ceno, ki jo ti plačajo, in o plačilu zneska proizvajalcem. Prav tako morajo navedeni sporazumi opredeliti vse dejavnike, ki bi lahko to združenje pripeljali do tega, da bi poslovalo s tretjo stranko na drugi podlagi, kot je tržna cena, z vsemi nagradami ali kaznimi, povezanimi z izpolnitvijo, ki bi se uporabljale za navedena združenja, in z obveznostmi oglaševanja oziroma promocije ali vseh stroškov, ki jih mora plačati PEMB oziroma združenje za trženje.
- 19 Po mnenju JPMO, ki mu States of Jersey v tej točki niso nasprotovale, iz zakona iz leta 2001 poleg tega izhaja, da lahko PEMB po diskreciji odloči, ali bo sklenil sporazum o trženju s proizvajalcem ali pa sporazum o upravljanju z združenjem za trženje. Iz tega zakona naj bi izhajalo tudi, da je PEMB pooblaščen predvsem za

nakup krompirja, njegovo predelavo, prodajo, transport, spodbujanje proizvodnje oziroma trženja in za sodelovanje, raziskave ali izobraževanje v zvezi z njimi, za izdajo soglasja k posojilom registriranim proizvajalcem in da lahko od teh zahteva statistične podatke.

- 20 Na podlagi člena 24 zakona iz leta 2001 lahko PEMB s sklepom zahteva, da vsi registrirani proizvajalci prispevajo v poseben sklad za kritje glavnih stroškov in izdatkov in da so udeleženi pri nošenju morebitnih izgub, ne glede na to, ali so navedeni proizvajalci v tem trenutku stranke sporazuma o trženju, sklenjenega s PEMB.
- 21 Komisija v pisnih stališčih in JPMO med obravnavo sta navedla, ne da bi jima States of Jersey v tej točki nasprotovala, da navedena določba poleg tega določa tudi to, da se ta prispevek v skladu z rednimi sklepi PEMB izračuna bodisi glede na število ton krompirja, ki jih je proizvajalec prodal za „izvoz“, bodisi glede na površino, ki je bila v preteklem koledarskem letu namenjena za kulturo krompirja.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 22 JPMO in Top Produce Ltd, tožeča stranka in prvi intervenient v postopku v glavni stvari, sta dve od štirih združenj za trženje, dejavnih v Jerseyju. Skupaj opravita okoli 80 % izvoza krompirja Jersey Royal v Združeno kraljestvo. Drugi intervenient v postopku v glavni stvari je družba mati Top Produce Ltd, Fairview Farm Ltd, in je eden od približno 80 proizvajalcev krompirja Jersey Royal na otoku.

- 23 Pred predložitvenim sodiščem so JPMO, Top Produce Ltd in Fairview Farm Ltd zatrjevali, prvič, da ima zakon iz leta 2001, čeprav naj bi se nanašal izključno na izvoz v Združeno kraljestvo, v nasprotju s členoma 28 ES in 29 ES dejanske oziroma morebitne omejevalne učinke na blagovno menjavo med državami članicami. Natančneje, ta zakon naj bi se uporabljal ne samo za neposredni izvoz v Združeno kraljestvo, ampak tudi za pošiljanje krompirja v drugo državo članico zaradi obdelave oziroma preprostega tranzita pred končno odpremo v Združeno kraljestvo.
- 24 Predložitveno sodišče je glede tega vendarle štelo, da je edini namen besedila „neposredne prodaje ali prodaje čez drugi kraj“ iz člena 2 zakona iz leta 2001 zagotoviti, da med krompirjem, poslanim v Združeno kraljestvo neposredno s trajektom, in tistim, ki se tja pošlje čez francoska pristanišča oziroma pristanišča drugih držav, pri uporabi navedene ureditve ne bo nobene razlike. Navedeno sodišče je presodilo, da se ta ureditev ne uporablja takrat, ko je krompir v drugo državo članico poslan zaradi obdelave, kot je na primer pranje, pakiranje ali polnjenja v vreče, da bi bil nato odpeljan v Združeno kraljestvo zaradi tamkajšnje prodaje in potrošnje. Po mnenju predložitvenega sodišča se v zvezi s tem postavlja vprašanje, ali zakon iz leta 2001 krši člen 29 ES s tem, da se uporablja za krompir, poslan neposredno iz Jerseyja v Združeno kraljestvo, ki, ne da bi se ločil od tovrstne ladje, prečka drugo državo članico.
- 25 Drugič, JPMO, Top Produce Ltd in Fairview Farm Ltd zatrjujejo, da zakon iz leta 2001 nasprotuje členom 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES, ker je njegov učinek tak, da ovira blagovno menjavo med Jerseyjem in Združenim kraljestvom.
- 26 Pravzaprav je po mnenju teh družb uporaba navedenih členov za tovrstno menjavo obvezna na podlagi Protokola št. 3, zlasti njegovega člena 1(1). Poleg tega bi lahko te

določbe, čeprav je treba Jersey in Združeno kraljestvo šteti za eno državo članico zaradi uporabe členov 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES, prav tako urejale blagovno menjavo med dvema ozemljema ene same države članice (glej predvsem sodbe z dne 16. julija 1992 v zadevi Legros in drugi, C-163/90, Recueil, str. I-4625; z dne 9. avgusta 1994 v združenih zadevah Lancry in drugi, C-363/93, od C-407/93 do C-411/93, Recueil, str. I-3957, in z dne 14. septembra 1995 v združenih zadevah Simitzi, C-485/93 in C-486/93, Recueil, str. I-2655).

- 27 V zadevi v glavni stvari naj bi plačilo prispevkov PEMB in nalaganje sankcij v primeru nespoštovanja zakona iz leta 2001 pomenilo dajatvi, ki imata enak učinek kot carina in sta prepovedani s členom 25 ES. Poleg tega naj bi bila izvor ovir za uvoz in za izvoz, prepovedanih s členoma 28 ES in 29 ES, ureditev, ki jo je uvedel zakon iz leta 2001, ker možnost za trženje veže na registracijo in na sklenitev sporazumov o trženju in upravljanju, kot so ti, ki jih določa.
- 28 States of Jersey in PEMB ugovarjajo, da je trgovanje med Jerseyjem in Združenim kraljestvom, tako kot izhaja iz člena 299 ES, člena 1 Protokola št. 3 in 1(2) Uredbe št. 706/73, v tej državi članici izključno interno, ne da bi bila pri tem podana kakršna koli povezava s situacijami, urejenimi s členi 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES. Zgoraj navedeni sodbi Lancry in drugi ter Simitzi naj poleg tega ne bi zadevali členov 28 ES in 29 ES, medtem ko naj bi se prelevmani v zadevah v glavni stvari uporabljali enako za notranjo trgovino in za zunanjo trgovino države članice.
- 29 Poleg tega se člena 23 ES in 25 ES ne bi smela uporabljati v zadevi v glavni stvari, ker so se prispevki in sankcije, določeni z zakonom iz leta 2001, pobirali oziroma so bili naloženi zaradi prečkanja meje.

30 V teh okoliščinah je Royal Court of Jersey prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali je treba pravno ureditev, kot je ta, ki ureja izvoz krompirja s poreklom iz Jerseyja v Združeno kraljestvo, šteti kot ukrep z enakim učinkom, kot ga ima količinska omejitev pri izvozu, ki je v nasprotju s členom 29 ES, ker je lahko krompir, poslan iz Jerseyja neposredno v Združeno kraljestvo, v tranzitu čez drugo državo članico, čeprav pri tem ne zapusti tovarne ladje?

2. Ali je treba pravno ureditev, kot je ta, ki ureja izvoz krompirja s poreklom iz Jerseyja v Združeno kraljestvo, šteti za neskladno s členi 23 [ES], 25 [ES], 28 [ES] in 29 ES, če lahko vpliva na blagovno menjavo med tem otokom in Združenim kraljestvom (kot tudi med Guernseyjem in otokom Man) oziroma povzročijo, da se naloži dajatev, povezana s to menjavo?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Drugo vprašanje

31 Z drugim vprašanjem, ki ga je treba obravnavati najprej, kot sta predlagala JPMO in Komisija, želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je treba člene 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES razlagati tako, da nasprotujejo ureditvi, ki jo je uvedel zakon iz leta 2001.

- 32 Da bi odgovorili na to vprašanje, je treba najprej opredeliti, ali se lahko te določbe Pogodbe ES uporabljajo za proizvode, ki jih zajema zakon iz leta 2001, to je za krompir, pridelan v Jerseyju, in proizvode, pridobljene iz njega oziroma po njegovi predelavi, ne glede na to, ali gre za potrošno blago.
- 33 Če je tako, je treba opredeliti še, ali se mora trgovina s takimi proizvodi med Jerseyjem in Združenim kraljestvom, zato da bi bilo mogoče uporabiti navedene določbe Pogodbe, obravnavati tako, kot da gre za blagovno menjavo med državami članicami, tako kot je poudaril JPMO, ali pa je treba zaradi te uporabe Jersey in Združeno kraljestvo obravnavati tako, da predstavljata eno samo državo članico, tako kot trdijo States of Jersey.
- 34 Potem ko bo drugi vidik pojasnjen, bo treba nazadnje preveriti, ali se morajo te določbe Pogodbe razlagati tako, da nasprotujejo ureditvi, ki ima enake značilnosti kot ureditev iz zakona iz leta 2001.

Uporaba členov 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES za proizvode, ki jih zajema zakon iz leta 2001

- 35 Kot izhaja iz člena 1(1) Protokola št. 3, se skupnostna ureditev na carinskem področju in na področju količinskih omejitev uporablja za Kanalske otoke in za otok Man pod enakimi pogoji, kot se za Združeno kraljestvo. Ta ureditev zajema predvsem člene 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES.

- 36 Navedeni odstavek 1 ne razlikuje med naravo zajetih proizvodov. Zato je ureditev, na katero se sklicuje, namenjena temu, da se uporablja za vse blago, ki ga običajno zajema. Za kmetijske proizvode iz Priloge II k Pogodbi EGS (postala Priloga I k Pogodbi ES), ki glede tega niso predmet posebnega obravnavanja, se uporablja navedeni odstavek.
- 37 Člen 1(2) Protokola št. 3 ni tak, da bi bila zaradi njega lahko vprašljiva ta ugotovitev. Na podlagi te določbe se za kmetijske proizvode in za proizvode, ki nastanejo po njihovi predelavi, za katere velja posebna trgovinska ureditev, proti tretjim državam uporabljajo prelevmani in drugi uvozni ukrepi, določeni z ureditvijo Skupnosti, ki jih uporablja Združeno kraljestvo. Prav tako se uporabljajo določbe skupnostne ureditve in predvsem določbe Akta o pristopu, ki so potrebne za to, da bi se omogočil prosti pretok in spoštovanje običajnih pogojev konkurence pri trgovanju s temi proizvodi. V teh dveh primerih se zadevne določbe uporabljajo pod pogoji, ki jih določi Svet.
- 38 Navedeni odstavek 2 v bistvu izraža skrb za to, da se v okviru Skupnosti pravilno upošteva, da za kmetijske proizvode velja skupna kmetijska politika in da so lahko zaradi tega predmet določenega števila posebnih ureditev. Prav glede na to okoliščino ta določba predvideva sprejetje ukrepov, potrebnih za nemoteno delovanje sistema, vzpostavljenega za Kanalske otoke in otok Man, še posebej z določitvijo uporabe navedenih ureditev tudi za ta ozemlja.
- 39 Nasprotno pa navedene določbe ni mogoče razlagati v tem smislu, da je uporaba členov 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES za kmetijske proizvode odvisna od sprejetja teh

ukrepov pri Svetu oziroma od obstoja skupne ureditve trgov, ki jih zadevajo, v okviru Skupnosti.

- 40 Pri tem je treba opozoriti še, da v skladu z ustaljeno sodno prakso v primeru, ko v določenem kmetijskem sektorju ni skupne ureditve trga, to ne vpliva na veljavnost členov 28 ES in 29 ES za trgovino s proizvodi iz tega sektorja in da je Sodišče presodilo, da je tako predvsem takrat, ko gre za države članice, ki so pristopile k Skupnostim na podlagi Akta o pristopu iz leta 1972 (kar se nanaša prav na sektor krompirja, glej sodbe z dne 16. marca 1977 v zadevi Komisija proti Franciji, 68/76, Recueil, str. 515, točke od 17 do 21; z dne 29. marca 1979 v zadevi Komisija proti Združenemu kraljestvu, 231/78, Recueil, str. 1447, točke od 12 do 18, in z dne 11. junija 1985 v zadevi Komisija proti Irski, 288/83, Recueil, str. 1761, točka 23).
- 41 Iz vsega zgoraj navedenega sledi, da se člani 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES uporabljajo za krompir, pridelan na otoku Jerseyju, in za proizvode, ki nastanejo po njihovi predelavi na tem otoku in so prav tako urejeni z zakonom iz leta 2001.

Vprašanje, ali je ozemlje Združenega kraljestva, Kanalskih otokov in otoka Man za namene uporabe členov 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES ozemlje ene same države članice

- 42 Iz pojasnil, ki jih je ponudilo predložitveno sodišče v okviru neke predhodne zadeve, izhaja, da je Jersey polavtonomno odvisno ozemlje britanske krone, ki jo v Jerseyju predstavlja guverner polkovnik. Vlada Združenega kraljestva je za Krono zadolžena za obrambo in mednarodne odnose (v zvezi s tem glej sodbo z dne 16. julija 1998 v zadevi Pereira Roque, C-171/96, Recueil, str. I-4607, točka 11).

- 43 Jersey ni del Združenega kraljestva. V smislu člena 299(4) ES je ozemlje, za katerega zunanje odnose je odgovorna navedena država članica.
- 44 Z odstopanjem od odstavka 4, v skladu s katerim se določbe Pogodbe uporabljajo za taka ozemlja, člen 299(6)(c) ES določa, da se določbe te pogodbe ne uporabljajo za Kanalske otoke in za otok Man, razen toliko, kolikor je potrebno za to, da se zagotovi uporaba ureditve, določene za te otoke z Aktom o pristopu iz leta 1972. Posebna ureditev, zajeta s to določbo, je opredeljena v Protokolu št. 3.
- 45 Najprej je treba opozoriti, da je Sodišče že navedlo, da tako kot se razlike med državljani Kanalskih otokov in drugimi britanskimi državljani ne bi smelo povezovati z razliko v državljanstvu med državljani dveh držav članic, tudi drugi elementi statusa Kanalskih otokov ne dopuščajo, da bi na odnose med temi otoki in Združenim kraljestvom gledali kot na podobne odnosom med dvema državama članicama (zgoraj navedena sodba Pereira Roque, točki 41 in 42).
- 46 Nato je treba še poudariti, da iz besedila člena 1(1) Protokola št. 3 izhaja, da se skupnostna ureditev na carinskem področju in na področju količinskih omejitev za Kanalske otoke in za otok Man ne uporablja „pod enakimi pogoji kot za Združeno kraljestvo“.

- 47 Tako besedilo napotuje na to, da za namene uporabe navedene ureditve Skupnosti Združeno kraljestvo in otoki načeloma štejejo za eno samo državo članico.
- 48 Enako velja za pojasnilo iz člena 1(2), prvi pododstavek, Protokola št. 3, ki se sklicuje na prelevmane in druge uvozne ukrepe, določene z ureditvijo Skupnosti, „ki jih uporablja Združeno kraljestvo“.
- 49 Lahko se opozori tudi na to, da je taka razlaga člena 1 Protokola št. 3 spodbudila delovanje zakonodajalca Skupnosti.
- 50 Tako iz člena 2(1) Uredbe št. 2913/92 izhaja, da ozemlje Združenega kraljestva ter Kanalskih otokov in otoka Man sestavlja enega od sestavnih delov carinskega območja Skupnosti.
- 51 Enako člen 1(1) in (2) Uredbe št. 706/03 določa, da so pravila Skupnosti, za katera ta določba določa, da se uporabljajo tudi za navedene otoke, pravila, „ki se uporabljajo za Združeno kraljestvo“, in da za namen te uporabe „Združeno kraljestvo in otoki štejejo za eno državo članico“.
- 52 V nasprotju s tem, kar predlaga JPMO, pojasnilo iz člena 1(1) Protokola št. 3, v skladu s katerim se carinske dajatve in dajatve z enakim učinkom med temi otoki in „Skupnostjo v prvotni sestavi“ ter med temi in „novimi državami članicami“

postopoma znižujejo v skladu s časovnim razporedom, določenim v Aktu o pristopu iz leta 1972, taki razlagi ne nasprotuje.

- 53 Pravzaprav je treba, upoštevaje predvsem dodatno pojasnilo iz te določbe, v skladu s katerim se mora obravnavana ureditev Skupnosti uporabljati za Kanalske otoke in otok Man „pod enakimi pogoji kot za Združeno kraljestvo“, sklicevanje na „nove države članice“ v tej določbi razumeti, kot da zajema Kraljevino Dansko in Irsko, ne pa Združenega kraljestva. To ugotovitev poleg tega podpira dejstvo, da se omenjeno sklicevanje nahaja, tako kot je bilo opozorjeno, v stavku, katerega edini namen je določiti odpravo carin in dajatev z enakim učinkom, ki so obstajale do pristopa leta 1972. Sicer pa ni dvoma, da za blagovno menjavo med Združenim kraljestvom in navedenimi otoki takrat ni bilo carin.
- 54 Iz vseh zgoraj navedenih pojasnil izhaja, da je treba za namen uporabe členov 23 ES, 25 ES, 28 ES in 29 ES Kanalske otoke, otok Man in Združeno kraljestvo šteti za eno državo članico.

Člena 23 ES in 25 ES

- 55 V skladu z ustaljeno sodno prakso je vsaka denarna dajatev, ki se enostransko naloži, ne glede na poimenovanje oziroma tehniko uporabe, s katero je obremenjeno blago zaradi prehoda meje, in ni carina v ožjem pomenu, dajatev z enakim učinkom v smislu členov 23 ES in 25 ES, tudi če navedena denarna dajatev ni naložena v korist

države (glej predvsem sodbe z dne 1. julija 1969 v združenih zadevah *Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders*, 2/69 in 3/69, Recueil, str. 211, točka 18; z dne 9. novembra 1983 v zadevi *Komisija proti Dansk*, 158/82, Recueil, str. 3573, točka 18; z dne 7. julija 1994 v zadevi *Lamaire*, C-130/93, Recueil, str. I-3215, točka 13; z dne 21. septembra 2000 v združenih zadevah *Michailidis*, C-441/98 in C-442/98, Recueil, str. I-7145, točka 15, in z dne 23. aprila 2002 v zadevi *Nygård*, C-234/99, Recueil, str. I-3657, točka 19).

- ⁵⁶ Drugače je, če obravnavana dajatev pomeni plačilo za dejansko opravljeno storitev, v znesku, ki je sorazmeren z navedeno storitvijo, oziroma če se nanaša na splošni sistem notranjih dajatev, ki se sistematično, v skladu z enakimi merili, naložijo nacionalnim proizvodom in izvoženim oziroma uvoženim proizvodom, oziroma pod določenimi pogoji tudi takrat, ko se naloži zaradi nadzora, ki se opravi zaradi izpolnjevanja obveznosti, naloženih z Ureditvijo Skupnosti (glej predvsem zgoraj navedeni sodbi *Komisija proti Dansk*, točka 19, in *Lamaire*, točka 14).
- ⁵⁷ V obravnavanem primeru želi predložitveno sodišče ugotoviti, ali lahko obvezni prispevki, ki jih sme naložiti PEMB na podlagi zakona iz leta 2001, in denarne sankcije, ki se uporabljajo za proizvajalce in združenja za trženje, ki kršijo ureditev, vzpostavljeno z navedenim zakonom, pomenijo dajatve z enakim učinkom kot carine v smislu členov 23 ES in 25 ES.
- ⁵⁸ Ko gre, prvič, za prispevke, ki jih lahko PEMB naloži registriranim proizvajalcem krompirja na podlagi ureditve iz zakona iz leta 2001, iz razprav pred Sodiščem sledi, da lahko znesek teh določi PEMB bodisi glede na količino proizvedenega krompirja

pri zavezancu, ki je bila dejansko izvožena v Združeno kraljestvo, bodisi glede na površine, ki jih ta namenja za proizvodnjo krompirja.

- 59 Najprej je treba poudariti, da imajo obveznost registracije pri PEMB na podlagi ureditve, uvedene z zakonom iz leta 2001, in posledično obveznost plačila prispevkov, ki bi jih navedeno združenje lahko določilo v okoliščinah konkretnega primera, vsi proizvajalci krompirja iz Jerseyja, ki svoje proizvode izvažajo ali katerih proizvodi se izvažajo v Združeno kraljestvo.
- 60 Prispevek, naložen tako registriranim proizvajalcem, ki bi ga izračunal PEMB glede na količino krompirja, ki ga proizvede stranka, in je bila iz Jerseyja izvožena v Združeno kraljestvo, je prav gotovo denarna dajatev, naložena zaradi navedenega izvoza, ki prizadene izključno ta izvoz, ne da bi spadala v okvir splošnega sistema notranjih prispevkov, ki se naložijo sistematično, v skladu z enakimi merili, ne glede na poreklo, izvor oziroma namembni kraj obremenjenega blaga, in ki ne pomeni protidajatve za posebno oziroma individualizirano ugodnost, v znesku, sorazmernem z navedeno storitvijo (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Lemaire, točka 19).
- 61 States of Jersey so kljub temu zatrjevale, da se v konkretnem primeru člena 23 ES in 25 ES ne bi mogla uporabljati, ker se zakon iz leta 2001, ker ureja izključno izvoz krompirja iz Jerseyja v namembni kraj v Združenem kraljestvu zaradi njegove potrošnje v tej državi članici, uporablja samo za notranji promet v eni državi članici.

- 62 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je Sodišče v točki 32 zgoraj navedene sodbe Lancry in drugi presodilo, da dajatev, sorazmerna s carinsko vrednostjo blaga, ki jo naloži država članica za vse blago, pripeljano na določeno območje na njenem ozemlju, pomeni dajatev z enakim učinkom kot uvozna carina ne samo zato, ker bremeni blago z izvorom v drugih državah članicah, pripeljano na to območje, ampak tudi zato, ker je naložena za blago, pripeljano na to območje, z izvorom v drugem delu te države.
- 63 Sodišče je v točkah 26 in 27 zgoraj navedene sodbe Simitzi poleg tega presodilo, da se mora isto utemeljevanje uporabljati tudi v primeru dajatve, ki bremeni blago, odpravljeno z enega območja na drugo območje te države, preden je sklenilo, da dajatev z enakim učinkom kot izvozna carina pomeni dajatev *ad valorem*, ki jo država članica naloži za blago, poslano z enega območja na njenem ozemlju izključno na drugo območje te države.
- 64 Pogodba je dala v zvezi s tem pravilu o odpravi carin in dajatev z enakim učinkom splošni obseg in učinek, da bi zagotovila prosti pretok blaga. Carinska unija nujno predpostavlja, da je zagotovljen prosti pretok blaga med državami članicami in splošneje znotraj carinske unije (glej sodbo z dne 23. septembra 2003 v zadevi Komisija proti Združenemu kraljestvu, C-30/01, Recueil, str. I-9481, točki 52 in 53).
- 65 V obravnavanem primeru je treba poudariti, prvič, da je tak prispevek kot v zadevnem primeru, upošteva predvsem ugotovitev iz točke 54 te sodbe, ki bi ga izračunal PEMB glede na količino krompirja, ki ga proizvede stranka in je bila iz Jerseyja izvožena v Združeno kraljestvo, dajatev, naložena za blago, prepeljano z enega dela ozemlja države članice na drugo. Drugič je treba dodati, da ne glede na to,

da zakon iz leta 2001 zajema le krompir, odpremljen v Združeno kraljestvo zaradi njegove tamkajšnje potrošnje, ni z ničimer izključeno, da bi bil ta, ko enkrat prispe na ozemlje Združenega kraljestva, še predmet ponovnega izvoza v druge države članice, tako da bi obravnavani prispevek lahko bremenil proizvode, ki bi bili po tranzitu skozi Združeno kraljestvo dejansko izvoženi v te druge države članice.

- 66 V tem primeru bi si bilo mogoče predstavljati morebitni razvoj takih tokov ponovnega izvoza iz Združenega kraljestva v druge države članice, glede na to, da se skoraj ves krompir Jersey Royal, proizveden v Jerseyju, tako kot izhaja iz pojasnil, predloženih Sodišču, izvozi v Združeno kraljestvo.
- 67 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da tak prispevek, kot je prispevek v obravnavanem primeru, ki ga izračuna PEMB glede na količino krompirja, ki ga je proizvedla stranka in se je izvozil v Združeno kraljestvo, ni v skladu s členoma 23 ES in 25 ES.
- 68 Nasprotno pa tak prispevek, če se PEMB odloči, da ga bo izračunal glede na površine, namenjene za gojenje krompirja, ne da bi razlikoval med tem, ali se ta potroši na otoku ali pa se izvozi, ne more pomeniti denarne dajatve, naložene zato, ker se krompir izvozi.
- 69 Komisija je zatrjevala, da so taki prispevki na splošno namenjeni za financiranje različnih dejavnosti, ki jih izvaja PEMB, in so tudi same v glavnem namenjene

urejanju izvoza krompirja iz Jerseyja v Združeno kraljestvo. Taka okoliščina pa vendarle ni dovolj za zaključek, da bi morali biti navedeni prispevki opredeljeni kot dajatve z enakim učinkom kot carine, prepovedane s členom 25 ES.

- 70 Glede, drugič, denarnih sankcij, ki bi jih bilo mogoče naložiti gospodarskim subjektom v primeru kršitev določb zakona iz leta 2001, takih sankcij, katerih edini namen je zagotoviti učinkovito uporabo navedenih določb, ni mogoče razlikovati od teh, katerim so podrejene.
- 71 Zato navedene denarne sankcije niso povezane niti z določbami zakona iz leta 2001 o prispevkih niti z drugimi določbami, ki določajo dajatev z enakim učinkom kot carine v smislu člena 25 ES.

Člen 29 ES

- 72 Uvodoma je treba opozoriti, da se zdi, da zakon iz leta 2001, ki se uporablja za „izvoz“ krompirja in proizvodov iz krompirja, ne vsebuje nobenega ukrepa, ki bi bil podoben kakršni koli uvoznim omejitvi, tako da v obravnavanem primeru razlaga člena 28 ES ni potrebna.
- 73 Pri členu 29 ES je treba opozoriti, da ta določba v skladu z ustaljeno sodno prakso zajema ukrepe, katerih namen ali učinek je prav omejevanje izvoznih tokov in s tem

ustvarjanje razlik v obravnavanju notranje trgovine v državi članici in njenih izvoznih trgovinskih tokov, tako da se nacionalni proizvodnji ali na notranjemu trgu zadevne države zagotovijo posebne ugodnosti, v škodo trgovine ali proizvodnje iz drugih držav članic (glej predvsem sodbi z dne 8. novembra 1979 v zadevi Groenveld, 15/79, Recueil, str. 3409, točka 7, in z dne 10. novembra 1992 v zadevi Exportur, C-3/91, Recueil, str. I-5529, točka 21).

- 74 V obravnavanem primeru ni dvoma, da so obveznosti, naložene z zakonom iz leta 2001, namenjene prav urejanju trgovanja s krompirjem za izvoz v Združeno kraljestvo, medtem ko se proizvodnja, namenjena potrošnji na trgu Jerseyja, določbam tega zakona izogne.
- 75 Natančneje, navedeni zakon proizvajalcem prepoveduje izvoz krompirja oziroma ponujanje krompirja za izvoz v namembni kraj v Združenem kraljestvu, če proizvajalci niso registrirani pri PEMB in če z njim niso sklenili sporazuma o trženju, ki bi določil predvsem površine, ki so lahko zasajene zaradi izvoza pridelkov, in opredelil tistih, ki jih lahko pridobijo. Nespoštovanje teh obveznosti je kazensko sankcionirano in lahko v ponavljajočih se primerih pripelje do odvzema pravice do pristopa in posledično pravice do izvoza. Enako zakon iz leta 2001 vsem združenjem za trženje, prav tako pod grožnjo kazenskih sankcij, prepoveduje tak izvoz, če s PEMB niso sklenila sporazuma o upravljanju, ki bi določil predvsem identiteto prodajalcev, pri katerih jim je dovoljeno, da se oskrbujejo.
- 76 Najprej je očitno, da je navedena ureditev že po naravi taka, da lahko ovira izvozne tokove krompirja s poreklom iz Jerseyja na trge Združenega kraljestva. Njen učinek

je v vzpostavitvi razlike v obravnavanju notranje trgovine Jerseyja in zunanje trgovine s tega ozemlja v Združeno kraljestvo, tako da proizvodnji otoka ali njegovemu notranjemu trgu zagotavlja posebno ugodnost, na škodo trgovine Združenega kraljestva.

77 Glede tega predvsem iz pojasnil predložitvenega sodišča izhaja, da je bil namen sprejetja zakona iz leta 2001 ugoditi pritožbam proizvajalcev krompirja Jersey Royal, ki so menili, da so žrtve pomanjkanja preglednosti in prevelike konkurenčnosti med združenji za trženje, in ki so sodili, da so njihove dobičkovne marže za proizvodnjo, ki je poleg tega nedvomno namenjena za izvoz na trg Združenega kraljestva, nezadostne.

78 States of Jersey niso ugovarjale omejujočemu učinku zakona o izvozu v Združeno kraljestvo, so pa glede tega zatrjevale le, da se, ker zakon iz leta 2001 zajema, prvič, samo navedeni izvoz in, drugič, ker je treba trgovino med Jerseyjem in Združenim kraljestvom obravnavati kot notranjo trgovino ene države članice za uporabo členov 28 ES in 29 ES, ti določbi za tako zakonodajo ne moreta uporabljati.

79 Glede tega je treba vendarle poudariti, da tako razčlenjevanje spregleda dejstvo, na katero je bilo opozorjeno v točki 65 te sodbe, in sicer, da tudi če se zakon iz leta 2001 nanaša le na krompir, odpredan v Združeno kraljestvo zaradi njegove tamkajšnje potrošnje, ni z ničemer izključeno, da bi bil ta, ko enkrat prispe na ozemlje Združenega kraljestva, še predmet ponovnega izvoza v druge države članice.

- 80 Iz tega sledi, da so omejitve, uvedene z zakonom iz leta 2001 za krompir Jersey Royal, odpremljen v Združeno kraljestvo, katerih glavna posledica je, kot je bilo poudarjeno v točkah 75 in 76 te sodbe, omejevanje izvoznih tokov, *in fine* tudi take, da bi lahko ovirale izvoz navedenih proizvodov v druge države članice in imele enak negativni učinek na njihove trge, kot ga imajo na trgu Združenega kraljestva.
- 81 Tako kot je bilo poudarjeno v točki 66 te sodbe, si je mogoče krepitev takih tokov ponovnega izvoza krompirja Jersey Royal s poreklom iz Jerseyja v Združenem kraljestvu v druge države članice prav gotovo predstavljati, glede na to, da se skoraj ves krompir iz Jerseyja izvozi v Združeno kraljestvo in da sistem, uveden z zakonom iz leta 2001, ki se nanaša na ta trg, prispeva k vzdrževanju takega položaja. Pravzaprav je treba opozoriti predvsem, da morajo sporazumi o trgovanju, sklenjeni med PEMB in registriranimi kmetovalci, vnaprej opredeliti površine, namenjene kulturi krompirja, namenjena za izvoz v Združeno kraljestvo.
- 82 States of Jersey so v svojih pisnih stališčih poleg tega poudarile, da ureditev, uvedena z zadevnim zakonom, ni nesorazmerna glede na zasledovani cilj, ki je spodbujanje lojalnosti in preglednosti v odnosih med proizvajalci in združenji za trženje.
- 83 Glede tega je vendarle dovolj opozoriti, da bi bilo mogoče te cilje v vsakem primeru zasledovati z drugimi sredstvi, ki za razliko od dveh, uzakonjenih z zakonom iz leta 2001, ne zajemajo vzpostavitev ukrepov z enakim učinkom kot količinske omejitve izvoza, prepovedane s členom 29 ES.

84 Nazadnje je treba dodati, da prispevek, ki bi ga PEMB naložil proizvajalcem glede na površine, namenjene kulturi krompirja, ne bi spoštoval prava Skupnosti, če je namenjen financiranju dejavnosti tega združenja, ki so bile po presoji v nasprotju s členom 29 ES (glej sodbo z dne 13. decembra 1983 v zadevi Apple and Pear Development Council, 222/82, Recueil, str. 4083, točki 32 in 33).

85 Iz vsega zgoraj navedenega sledi, da je treba na drugo vprašanje odgovoriti:

Povezane določbe člena 29 ES in člena I Protokola št. 3 je treba razlagati tako, da nasprotujejo taki ureditvi, kot je ureditev, obravnavana v postopku v glavni stvari, ki:

- prvič, proizvajalcem iz Jerseyja pod grožnjo kazenskih sankcij prepoveduje izvoz krompirja oziroma ponujanje krompirja za izvoz v namembni kraj v Združenem kraljestvu, če proizvajalci niso registrirani pri PEMB in če z njim niso sklenili sporazuma o trženju, ki bi določil predvsem površine, ki so lahko zasajene zaradi izvoza pridelkov, in opredelil tistih, ki jih lahko pridobijo, in,

- drugič, prav tako pod grožnjo kazenskih sankcij, vsem združenjem za trženje prepoveduje tak izvoz, če s tem združenjem niso sklenila sporazuma o upravljanju, ki bi določil predvsem identiteto prodajalcev, pri katerih jim je dovoljeno, da se oskrbujejo.

Povezane določbe členov 23 ES, 25 ES in 1 Protokola št. 3 je treba razlagati tako, da nasprotujejo ureditvi, kot je ureditev, obravnavana v postopku v glavni stvari, ki združenju, kot je PEMB, podeljuje pravico, da proizvajalcem krompirja iz Jerseyja naloži prispevek, katerega znesek je določen glede na količino krompirja, ki ga pridelava stranka in ki se izvozi v Združeno kraljestvo.

Pravo Skupnosti nasprotuje takemu prispevku, naloženemu v enakih okoliščinah, katerega znesek pa tako združenje določi glede na kmetijsko površino, ki jo stranke namenijo za pridelavo krompirja, če se tako pridobljeni prihodki porabijo za financiranje dejavnosti, s katerimi se ukvarja navedeno združenje ob nespoštovanju člena 29 ES.

Prvo vprašanje

- ⁸⁶ Ker je treba člen 29 ES, tako kot izhaja iz odgovora na drugo vprašanje za predhodno odločanje, razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji, kot je zakon iz leta 2001, če njegove določbe vplivajo na izvoz iz Jerseyja v namembni kraj v Združenemu kraljestvu, na prvo vprašanje ni treba posebej odgovoriti. Pravzaprav je očitno, da je tako sprejeta razlaga obvezna ne glede na to, ali je izvoženo blago odpremljeno neposredno v Združeno kraljestvo ali pa v okoliščinah posameznega primera prečka pristanišče v drugi državi članici.

Stroški

- ⁸⁷ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Povezane določbe člena 29 ES in člena 1 Protokola št. 3 o Kanalskih otokih in otoku Man, priloženega k Aktu o pogojih pristopa Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska in prilagoditvah Pogodb, je treba razlagati tako, da nasprotujejo ureditvi, kot je ureditev, obravnavana v postopku v glavni stvari, ki:**
 - prvič, proizvajalcem iz Jerseyja pod grožnjo kazenskih sankcij prepoveduje izvoz krompirja oziroma ponujanje krompirja za izvoz v namembni kraj v Združenem kraljestvu, če proizvajalci niso registrirani pri Potato Export Marketing Board in če z njim niso sklenili sporazuma o trženju, ki bi določil predvsem površine, ki so lahko zasajene zaradi izvoza pridelkov, in opredelil tistih, ki jih lahko pridobijo, in,**

- drugič, prav tako pod grožnjo kazenskih sankcij, vsem združenjem za trženje prepoveduje tak izvoz, če s tem združenjem niso sklenila sporazuma o upravljanju, ki bi določil predvsem identiteto prodajalcev, pri katerih jim je dovoljeno, da se oskrbujejo.
2. Povezane določbe členov 23 ES, 25 ES in 1 Protokola št. 3 je treba razlagati tako, da nasprotujejo ureditvi, kot je ureditev, obravnavana v postopku v glavni stvari, ki združenju, kot je Potato Export Marketing Board, podeljuje pravico, da proizvajalcem krompirja iz Jerseyja naloži prispevek, katerega znesek je določen glede na količino krompirja, ki ga pridelava stranka in ki se izvozi v Združeno kraljestvo.
 3. Pravo Skupnosti nasprotuje takemu prispevku, naloženemu v enakih okoliščinah, katerega znesek pa tako združenje določi glede na kmetijsko površino, ki jo stranke namenijo za pridelavo krompirja, če se tako pridobljeni prihodki porabijo za financiranje dejavnosti, s katerimi se ukvarja navedeno združenje ob nespoštovanju člena 29 ES.

Podpisi